

NATUURHISTORISCH
MAANDBLAD

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Hoofredactie : P. H. Schmitz S. J., Ignatius College Valkenburg (L.) Telef. 35. Mederedacteuren : te Maastricht: Jos. Cremers, Hertogsingel 10; J. Pagnier, Alex. Battalaan; G. H. Waage, Prof. Roerschrstr. 4; te Beek (L.): F. J. H. M. Eyck. Drukkerij v.h. Cl. Goffin, Nieuwstr. 9, Maastricht. Tel. 45.

Versijnt Vrijdags voor den eersten Woensdag der maand en wordt den Leden van het **Natuurhistorisch Genootschap in Limburg** gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 3.60 per jaar, afzonderlijke nummers 30 cent. Auteursrecht voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging der Maandelijksche Vergadering in Mei. — Nieuwe leden. — Verslag Maand. Vergadering 6 Mei i.l. — **W. Jongmans** met medewerking van **G. Delépine**, **W. Gothan**, **P. Pruvost**, **F. H. van Rummelen** en **N. de Voogd**. Geologische en Palæontologische Beschrijving van Karboon der omgeving van 'Epen (Limb.). — Programma van de Pinksterexcursie in Zuid-Limburg 1925. — Rectificatie. — Errata in het April-nummer. — Bericht. — — —

Maandelijksche Vergadering
op WOENSDAG 3 JUNI
in het Natuurhistorisch Museum,
precies om 6 uur.

NIEUWE LEDEN.

A. Amkreutz, St. Pieterstr. 78, Chèvremont, Kerkrade; J. Dormans, Hoofd der School, Heerlerbaan, Heerlen; P. Martens, Saroleastr. 9, Heerlen; Dr. J. Starmans, Nuth; Mej. Th. de Lom de Bergh, Woninginspectrice, Heerlen; Mej. Willy Welters, Woninginspectrice, Heerlen.

VERSLAG VAN DE VERGADERING OP
6 MEI 1925.

Aanwezig de heeren: Jos. Cremers, Fr. van Rummelen, P. J. J. Vroom, Dr. J. Beckers, W. J. Tilmans, Edm. Nyst, P. Peters, H. Versterren, A. Hennus, W. de Backer, H. Riotte, L. A. J. Keuller, L. H. A. Leyse, P. H. Bouchoms; F. Kurris, Joh. Th. v. d. Zwaan; A. Kostermans, J. Maessen, Br. Bertrandus, Br. Theodorik, Br. Hubertus, C. Blankevoort, L. Grosier, F. Muller, Jos. v. Aubel, Aug. Kengen, G. H. Waage.

Na opening door den voorzitter, die eenige schenkingen in dank aanvaardt van de heeren **A. Hennus, Bovy en J. de Wever**, verkrijgt de heer **Blankevoort** 't woord, die een korte samenvatting geeft van zijn geschrift: *Les Résultats des Recherches et de l'Exploitation des Mines en Hollande*, of de „Uitkomsten van de

mijnbouwkundige opsporingen en van de ontginning der mijnen in Nederland", welk geschrift de voorzitter in de vergadering laat circuleeren.

In zijn in de Fransche taal geschreven werk *) geeft de heer B. eerst een geschiedkundig overzicht met kaart en teekening van de ontginning der „Coalaederen” in de omgeving van Kerkrade, Kloosterrade, Hertogenrade, Maubach en Koolberg, door de „koelere” van Rolduc — de oudste steenkoolontginning door middel van diepbouw in Europa — en van de „koolgesellschaften” Prickkoul, Feldkoul e.a., dan volgt een overzicht van de verleende mijnconcessiën (met kaartje), vervolgens een beeld betrekking hebbende op de resultaten van de exploitatie der Domaniale mijnen, der mijnen Willem-Sophie en Laura-Vereeniging, der Oranje-Nassaumijnen en der Staatsmijnen waarvan de grenzen, de ligging en diepte der schachten op een „up-to-date” kaartje zijn aangegeven; voorts een beschrijving met kaartje van het Peelmijngebied, om tenslotte met de bruinkool- en zoutontginning en met de boringen in Gelderland naar steenkool, zout en aardolie te eindigen.

Tai van tabellen en grafische voorstellingen omtrent productie, aantal arbeiders, ongevallen, loonen, prijzen en opbrengst illustreeren het geschrift.

Voor de leden van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg is het van belang te weten, dat men er tevens in vindt een overzicht van de ligging der steenkolenlagen in Zuid-Limburg over een carboondikte van circa 2200 Meter, alsmede verschillende sneden door het carboon van Zuid-Limburg (doorsneden van de Domaniale mijn, van de

¹⁾ Het werk is verschenen bij den uitgever F. Schmitz te Maastricht en bij alle boekhandelaars verkrijgbaar (prijs fl. 1.50).

Staatsmiinen Emma en Hendrik) en uitkomsten van boringen, o.a. van de diepboring Laura onder de laag Steenknipt. De kolenlagen van de Zuid-Limburgsche mijnen worden erin onderling en met die in Midden-Limburg (de Peel) en in de Belgische Kempen vergeleken. De kolenrijkdom tot 1200 Meter diepte, zowel in Zuid- als in Midden-Limburg — de jongste raming — wordt mede in het geschrift vermeld.

Verder vindt men erin de nieuwste geologische gegevens omtrent de Trias- en Permzoutformatie in Overijssel en Gelderland en eene korte beschouwing over de bij Corle en Lichtenvoorde ontdekte aardolie-houdende lagen.

De heer **Bouchoms** overhandigt voor Dr. Romijn een fleschje met Niphargiden, dat zoo spoedig mogelijk aan den laatste zal worden toegezonden.

De voorzitter, rector **Cremers**, doet hierna mededeeling over fossielen, die bij de afgraving van den St. Pietersberg te voorschijn zijn gekomen, o.a. een paar mooie exemplaren van *Voluta deperdita* Goldf., van *Nautilus Heberti* Binckh. en *Voluta quadricostata* Sow.

Tusschen de verkregen fossielen bevindt zich voor 't Museum een unicum in den vorm van een afdruk van een blad. Van welke plant?..

Spreker, die de tot nu toe verschenen litteratuur over fossiele planten uit het Maastrichter krijt memoreert, durft zulks niet uit te maken.

't Blad lijkt ietwat op *Debeya serrata*, door F. A. Miquel beschreven en afgebeeld in „de fossiele planten van het krijt in het Hertogdom Limburg”, 1853.

De Heer **Keuller** vraagt, of 't blad, waarvan de afdruk circuleert, aangedreven is, of van een plant daar ter plaatse groeiende, waarop de heer v. **Rummelen** antwoordt, dat men dan weten moet of een z.g. wortelbed ter plaatse aanwezig is.

De voorzitter toont verder een exemplaar van de gevlekte watersalamander met aan den rechterkant 2 achterpooten, een met 5 en een met 7 teenen, hoewel sporen van verwonding en daarop volgende regeneratie uitwendig niet zijn waar te nemen. De heer **Waage** zal trachten hiervan een Röntgen-opname te verkrijgen.

De heer v. **Rummelen** overhandigt voor de bibliotheek een overdruk, getiteld: „Fossile Hölzer aus der Braunkohle von Süd-Limburg” von R. Kräusel u. G. Schönfeld. Twee belangrijke punten hieruit memoreert spreker, n.l. 1o. de ouderdomsbepaling van de Elsloo'er zanden en 2o. 't hoofdbestanddeel van de Z.-Limb. bruinkool. Halet geeft aan dat de Elsloo'er zanden van mioceenen ouderdom en de er boven liggende bruinkollagen van pliocceenen ouderdom zijn.

De schrijvers komen tot de conclusie dat de bruinkool tot 't mioceen behoort en de er

onder liggende lagen dus ouder zijn. Werd tot heden algemeen opgegeven dat *Taxodium distichum* 't hoofdbestanddeel vormde, de beide onderzoekers hebben geen resten hiervan gevonden. *Juniperoxylon silesiacum* vormt 't hoofdbestanddeel en deze plant heeft een geheel andere standplaats gehad dan *Taxodium distichum*. „Der Nachweis dieser Pflanzengesellschaft ist ein neuer Beweis dafür, dass lange als feststehend angesehene Anschauungen über die Zusammensetzung der Braunkohlenwälder endlich aufgegeben werden müssen. Es geht nicht länger, allgemein sie als *Taxodienswälder* aufzufassen, wie wir sie heute in Florida finden.” De spreker beantwoordt de heeren Kurris en Keuller, op hun vragen. Chemisch is de bruinkool nog niet onderzocht en over de temperatuursgesteldheid tijdens de bruinkoolvegetatie geeft deze publicatie geen direct uitsluitsel.

De heer **Vroom** toont eenige bladeren van een *Azalea*, die door galvorming vervormd zijn. De oorzaak is weer de *Exobasidium azaleae*, die op een vorige vergadering ook reeds genoemd werd.

De heeren **Kurris** en **Keuller** deelen hierna vindplaatsen in Limburg mede van steenen bijlen, 't geen aanleiding geeft tot gedachtenwisseling over tijndeeling-praehistorische kunst en evolutie, waaraan wordt deelgenomen behalve door de beide genoemde heeren, door Dr. Beckers vooral, en den heer Waage. Deze laatste belooft een volgende vergadering eenige lichtbeelden te laten zien van kunstproducten uit den IJstijd.

De heer **Waage** doet hierna verslag van de werkzaamheden der St. Pietersberg-commissie. Uit de couranten weten de leden reeds, dat de commissie bij B. en W. van Maastricht bezwaren tegen een cementfabriek aan den voet van den St. Pietersberg bij Slavante heeft ingediend en dat in samenwerking met „Vreemdelingenverkeer” en „Stadsverfraaiing” een petitionnement op touw is gezet. Verschillende zusterverenigingen in ons land zullen worden aangezocht adhaesie met onze actie te betuigen en tevens zal den raadsleden van Maastricht verzocht worden al hun kracht aan te wenden om B. en W. te bewegen de gevraagde vergunning niet te geven. De voorzitter spreekt zijn dank uit voor 't geen de commissie tot heden gedaan heeft en geeft nogmaals uiting van zijn groote verontwaardiging over 't geen met den berg reeds is geschied en zal geschieden.

De heer **Waage** vraagt verder, of een van de leden ook weet, of *de meerval* gevangen wordt in de Maas en Jeker, 't geen hem herhaaldelijk werd medegedeeld, hoewel hij gelooft, dat hier een vergissing in 't spel is, n.l. dat de meerval verward wordt met de z.g. Amerikaanse Katvisch.

Nadat de voorzitter nog eenige mededeelingen gedaan heeft over de a.s. Pinkster-excursie sluit hij om ongeveer half negen, deze druk bezochte vergadering.